

»»Hein Daanen



Floor Hetingga overhandigt Hein namens de afdeling Bewegingswetenschappen van de VU een mooi geldbedrag; als cadeau en als donatie aan het Rode Kruis.

Op vrijdag 10 oktober mocht ik mijn afscheidscollege geven in de aula van de Vrije Universiteit Amsterdam. Sinds 2003 ben ik daar hoogleraar Inspanningsfysiologie bij de afdeling Bewegingswetenschappen, met specialisatie Thermofysiologie. Naarmate de afscheidsdatum naderde, werd het me steeds duidelijker dat ik mijn werk en collega's van de VU zou missen. Ik trok daarom in het voorjaar de stoute schoenen aan en lanceerde een plan om bij te dragen aan een weerbaarder Nederland. Van 1 september 2025 tot 1 maart 2026 jaar heb ik nu een deeltijdaanstelling om een Centrum voor Defensie en Weerbare Samenleving (CDWS) bij de VU op te richten met een vakkundig team.

Maandag

De week startte met het wekelijks overleg over het CDWS. Met de leden van de taskforce deelden we de beelden van hoe het CDWS het best vorm kon krijgen. We brengen in kaart wat voor onderzoek al op de VU wordt gedaan, welke vragen leven bij de leidinggevenden van betrokken ministeries/organisaties en welke financieringsmogelijkheden er zijn. Het overleg was efficiënt en vond plaats in een positieve sfeer. Het doel is om in februari 2026 het centrum officieel te openen. Tijdens de lunch kon ik aanhaken bij een bijeenkomst over fondsenwerving, die de VU had georganiseerd. Ik kwam vooral voor de gastspreker Michiel Scheffer, waarmee ik samenwerkte toen hij lector Textiel was op de Saxion Hogeschool en ik lector op het Amsterdam Fashion Institute. Hij is sinds 2023 de voorzitter van de Europese Innovatieraad (EIC), die 10 miljard euro te besteden heeft van 2021-2027. In de wandelgangen spraken we kort met elkaar.

Om drie uur ontving ik gastspreker dr. Remco Berendsen, die in mijn (laatste) collegecycle over presteren in extreme omstandigheden, de hoogtefysiologie kwam behandelen. Hij is anesthesist maar ook een ervaren klimmer en oprichter van 'hoogtegeneeskunde Nederland'. De filmpjes die hij maakte over ademnood tijdens klimmen in de Himalaya spraken tot de verbeelding.

Dinsdag

Deze dag stond in het teken van overleg met de promovendi. Om kwart over acht op de fiets van Soesterberg naar Bilthoven om tweewekelijks mijn promovenda Aisha Ndiaye met RIVM-begeleider Jochem Klompemaker te spreken. Ze combineert op wijkniveau data van temperatuur met sterfte, en zet die grafisch uit op kaarten van Nederland. Het leuke is om de kaarten van Nederland met de gegevens te interpreteren!

Om vier uur online overleg met promovendus Timo van den Bogaard, die nu voor metingen aan warmtebelasting bij de Genie in Curaçao zit. De grote uitdaging is om te kijken hoe het opgestelde meetprotocol enigszins kan worden gehandhaafd in een operationele setting waarbij telkens water bij de wijn moet worden gedaan door veranderende omstandigheden en taken. Ik heb bewondering voor hoe Timo met zijn begeleiders dit aanpakken!

Woensdag

Een dag thuiswerken. Langzaam trok ik me terug uit het GoHot-project waarin voor ZonMW onderzoek wordt gedaan naar het effect van hitte en pollen op de gezondheid van de mens. Dat kan ook goed omdat Eline van de Kamp het project uitstekend coördineert. Daarnaast ziet ze ook nog kans om te publiceren over het onderzoek naar hitte bij baby's en ouderen. Tijdens een kanotochtje in mijn oude Canadees van Eembrugge naar Eemdijk en terug, kwamen Eline en ik in fraai nazomerweer even op adem van de werkzaamheden.

Donderdag

In de vroege ochtend sprak ik een collega die voor een PhD-positie twee ex-studenten van mij in zijn selectie had zitten. Dit is altijd lastig, omdat je een zo goed mogelijk beeld wilt presenteren, maar beseft dat enkele woorden voor de kandidaat zo veel kunnen betekenen. Het zou fantastisch zijn als één van de twee het gaat worden. Later die ochtend spraken Eline en ik online met een expert over ons onderzoek naar hitte-acclimatisatie bij baby's. Het oorspronkelijke plan was dat de ouders met de baby zeven dagen naar de VU-klimaatkamers zouden komen, maar het wordt steeds duidelijker dat dit toch wel erg veel gevraagd is. Als alternatief hebben we bedacht dat de baby thuis op een luchtbedje ligt waaruit warme lucht komt tijdens de middagslaap. Verder hebben we vorm gegeven aan een symposium dat we op 4 december op de VU organiseren over warmtehuishouding bij kinderen met sprekers uit Slovenië, Zweden en Nederland.

Donderdagmiddag reed ik op mijn motorscooter naar Leiden waar Peter Werkhoven afscheid nam in de stadsgehoorzaal. Hij begon zijn carrière in mijn groepje in Soesterberg en werd later lid van het college van bestuur van TNO. Mirjam van Praag en oud-minister Robbert Dijkgraaf hielden inspirerende presentaties. Bij de receptie kwam ik veel bekenden tegen, maar ik moest rond zes uur weer terugrijden om op tijd te zijn voor mijn basketbaltraining in Soesterberg.

Vrijdag

Vrijdag was de grote dag van het afscheidscollege en het daarbij georganiseerd symposium over thermofysiologische toepassingen! Vroeg in de ochtend nog even het praatje geoefend en het kwam uit op de beoogde veertig minuten. Toch nog maar wat aanpassingen gemaakt in de sheets.

Om tien uur reden mijn vrouw en ik naar Amsterdam. De ontvangst voor het symposium was om kwart over twaalf in het O2 gebouw en om kwart voor twaalf liet de beheerder ons binnen in het auditorium. Er is ruimte voor 120 mensen en op dinsdag had nummer 119 zich al bij me aangemeld. Ik wou geen problemen en heb toen bij enkele late inschrijvers tot mijn spijt moeten vermelden dat het vol zat. Alle sprekers waren mooi op tijd en er waren gelukkig nog tien stoelen vrij.

Mijn vrouw had eerder deze week geconstateerd dat mensen rondom de tijd van twaalf uur vaak trek hebben. Mijn antwoord dat een broodtrommel daarvoor dient, zoals ik die dagelijks meeneem, pareerde ze met de opmerking dat de jongere generatie die gewoonte niet meer had. Gelukkig heeft het secretariaat me geholpen om op het laatste moment nog broodjes te regelen en die werden inderdaad dankbaar gegeten.

Wat een goede sprekers waren het! George Havenith vertelde over de productiviteitsdaling in het werk door hitte, Koen Levels over hitteproblemen en oplossingen daarvoor bij militairen, Lennart Teunissen over ontwikkelingen in het meten van temperatuur en Floor Hettinga over de invloed van warmte op gezondheid en efficiëntie.

Voordat ik de pauze aan kon kondigen, namen Jos de Koning en Floor het woord. Vanuit de afdeling is 656 euro gestort als cadeau, op de rekening van het Rode Kruis, en daar ben ik erg dankbaar voor. Ook kreeg ik een mooie Jack-connector plug op een houten bordje als aandenken aan mijn verbindende werkzaamheden en aan de student die deze rectaal inbracht omdat hij dacht dat dit de sensor was.

Na de pauze sprak Wouter van Marken Lichtenbelt over hoe de gezondheid positief wordt beïnvloed door je aan hitte en koude bloot te stellen, Mireille Folkerts over temperatuur-gerelateerde sterfte, Boris Kingma over thermisch modelleren en Lisa Klous over zweten.

Daarna gingen we naar de aula voor de afscheidsrede. Het cortège was kleurrijker dan gebruikelijk door twee hoogleraren uit Zuid-Afrika. De decaan introduceerde me en sprak mooie woorden. De receptie was erg gezellig! De dag werd afgesloten met een etentje met de sprekers en met mijn vrouw en kinderen. Het was een fantastische dag! <<

@ daanen@ziggo.nl

